

ญี่ปุ่นนับเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกอีกประเทศหนึ่งนอกเหนือจากสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป (European Union : EU) ที่เผชิญปัญหาหนี้รื้อรอบด้าน โดยมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่เหตุแผ่นดินไหวและสึนามิ รวมทั้งวิกฤตโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในเดือนมีนาคม 2554 ประกอบกับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินโลก ส่งผลให้เงินเยนแข็งค่าต่อเนื่องจนกระทบภาคส่งออกของญี่ปุ่น อีกทั้งการฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่นยังถูกซ้ำเติมจากวิกฤตน้ำท่วมในไทยซึ่งเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญ โดยเฉพาะรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ของบริษัทญี่ปุ่นหลายแห่ง นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2555 สถาบันนโยบายสาธารณะแห่งศตวรรษที่ 21 ของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การสนับสนุนของสมาพันธ์ธุรกิจญี่ปุ่นรายงานว่าญี่ปุ่นอาจหลุดจากกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยและมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกภายในปี 2593 เนื่องจากปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุ และการลงทุนที่เริ่มชะลอลง ทำให้เกิดคำถามตามมาว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะมีทิศทางอย่างไรในอนาคต ทั้งนี้ เศรษฐกิจญี่ปุ่นมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจไทยอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับ 2 ของไทย รองจากจีน และเป็นนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมากที่สุด

ปัจจัยกำหนดทิศทางเศรษฐกิจญี่ปุ่น

- **การฟื้นฟูความเสียหายจากเหตุแผ่นดินไหวและสึนามิ** ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่น โดย Dalwa Institute of Research (DIR) ประมาณการว่าจะช่วยให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นขยายตัวเพิ่มขึ้น 1% ในปีงบประมาณ 2555 (1 เมษายน 2555-31 มีนาคม 2556) ทั้งนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นได้อนุมัติงบประมาณฟื้นฟูความเสียหายดังกล่าวแล้ว 3 งวด มูลค่ารวม 18.24 ล้านล้านเยน (ราว 232 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)
- **ทิศทางค่าเงินเยน** หากเงินเยนมีทิศทางแข็งค่าขึ้นมากอาจส่งผลให้มูลค่าส่งออกของญี่ปุ่นหดตัว ซึ่ง DIR วิเคราะห์ว่ามูลค่าส่งออกที่หดตัวเป็นปัจจัยเสี่ยงบ่งชี้ว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นอาจเข้าสู่ภาวะ Double-dip Recession (ภาวะที่เศรษฐกิจถดถอยอีกครั้งภายหลังการฟื้นตัวในระยะสั้นๆ จากภาวะเศรษฐกิจถดถอยครั้งก่อนหน้า) ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลญี่ปุ่นและธนาคารกลางญี่ปุ่น (Bank of Japan : BoJ) ต้องเข้าแทรกแซงค่าเงินเยนหลายครั้งเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อผู้ส่งออกญี่ปุ่น
- **ราคาน้ำมันในตลาดโลก** การปิดโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ทั้งหมดในประเทศทำให้ญี่ปุ่นต้องนำเข้าพลังงานอื่นเพื่อทดแทนพลังงานนิวเคลียร์ ส่งผลให้มูลค่านำเข้าของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นจนอาจขาดดุลการค้าและขาดดุลบัญชีเดินสะพัด รวมทั้งอาจทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นเข้าสู่ภาวะ Stagflation (ภาวะที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจถดถอย) ขณะที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามความต้องการใช้น้ำมันของโลกปี 2555 ซึ่ง OPEC คาดการณ์ไว้ที่ระดับ 88.67 ล้านบาร์เรลต่อวัน
- **การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก** วิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปที่ยังไม่มีทีท่าว่าจะคลี่คลาย อีกทั้งความเป็นไปได้ว่ากรีซอาจเป็นประเทศแรก ที่ออกจากกลุ่มยูโรโซน (Euro zone) จนอาจส่งผลให้ยูโรโซนล่มสลาย ทำให้นักลงทุนทั่วโลกขาดความเชื่อมั่นในสกุลเงินยูโรและหันมาถือครองเงินเยนมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันให้เงินเยนแข็งค่าขึ้น และส่งผลกระทบต่อภาคส่งออกของญี่ปุ่นทั้งในแง่ความสามารถในการแข่งขันที่ลดลง รวมถึงทำให้ EU ลดความต้องการนำเข้าสินค้าจากญี่ปุ่นลงด้วย อันจะกระทบต่อเศรษฐกิจญี่ปุ่นในที่สุด ทั้งนี้ EU เป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับ 3 ของญี่ปุ่น รองจากจีนและสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม เป็นที่คาดว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯ ซึ่งส่งสัญญาณฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับประเทศเศรษฐกิจใหม่ อาทิ จีนและอินเดีย ที่ยังขยายตัวได้ จะมีส่วนช่วยบรรเทาผลกระทบดังกล่าวลงได้ระดับหนึ่ง

จับสัญญาณคาดการณ์ทิศทางเศรษฐกิจญี่ปุ่น

มีความเป็นไปได้ว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะค่อยๆ ฟื้นตัว มากกว่าที่จะกลับเข้าสู่ภาวะถดถอยอีกครั้ง โดยได้รับแรงหนุนสำคัญจากการฟื้นฟูความเสียหายจากเหตุแผ่นดินไหวและสึนามิ ขณะที่เศรษฐกิจโลกเริ่มส่งสัญญาณฟื้นตัว ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2555 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ได้ปรับเพิ่มคาดการณ์เศรษฐกิจโลกเป็นขยายตัว 3.5% ในปี 2555 และ 4.1% ในปี 2556 นับเป็นการปรับเพิ่มครั้งแรกตั้งแต่ต้นปี 2554 นอกจากนี้ เงินเยนมีแนวโน้มอ่อนค่าลง เนื่องจากเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เริ่มแข็งค่าขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจสหรัฐฯ ที่เริ่มฟื้นตัว ประกอบกับ BoJ ประกาศขยายวงเงินซื้อสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจาก 55 ล้านล้านเยน เป็น 65 ล้านล้านเยน รวมถึงการกำหนดอัตราเงินเฟ้อเป้าหมายที่ระดับ 1% ซึ่งเป็นกลไกที่ผลักดันให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของญี่ปุ่นลดลง และทำให้นักลงทุนญี่ปุ่นนำเงินออกไปลงทุนต่างประเทศมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยให้เงินเยนอ่อนค่าลงอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ DIR คาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัว 1.9% ในปีงบประมาณ 2555 และ 1.4% ในปีงบประมาณ 2556 สอดคล้องกับ Japan Research Institute (JRI) ซึ่งคาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัว 1.9% ในปีงบประมาณ 2555 และ 1.6% ในปีงบประมาณ 2556 อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจญี่ปุ่นยังมีความเสี่ยงที่จะเข้าสู่ภาวะ Double-Dip Recession หากวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่กรีซออกจากกลุ่มยูโรโซน จนนำมาซึ่งการล่มสลายของเงินยูโร รวมถึงราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่ยังผันผวนจากปัญหาความขัดแย้งกรณีโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกับประเทศมหาอำนาจตะวันตกอย่างสหรัฐฯ และ EU ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด

Disclaimer : ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด